

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2023 r.

**Wojewódzki Sąd Administracyjny
w Warszawie**

ul. Jasna 2/4, 00-013 Warszawa

za pośrednictwem

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

ul. Krakowskie Przedmieście 15

00-071 Warszawa

Skarżący: Związek Zawodowy Muzyków RP

Ul. Chmielna 2 lok. 31, 00-020 Warszawa,

reprezentowana przez

Adwokata Mateusza Grosickiego

Adwokata Bartosza Graś

Adres w nagłówku pisma

Organ: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

ul. Krakowskie Przedmieście 15

00-071 Warszawa

SKARGA

**na bezczynność Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa
narodowego**

Działając na zasadzie art. 3 § 2 pkt 8) w związku z pkt 4) ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi - zaskarżam bezczynność Ministra Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego (dalej: Minister) polegającą na nie określeniu, w drodze rozporządzenia kategorii urządzeń i czystych nośników oraz nie określeniu w drodze rozporządzenia wysokości opłat należnych z tytułu sprzedaży tych urządzeń

i nośników - pomimo obowiązku wynikającego z art. 20 ust. 5 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

i wnoszę o:

- 1) zobowiązanie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego - jako organu właściwego do wydania rozporządzenia – zgodnie z upoważnieniem ustawowym z art. 20 ust. 5 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, na podstawie już uzyskanych opinii organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, stowarzyszeń twórców lub artystów wykonawców, organizacji producentów fonogramów, producentów wideogramów oraz wydawców, jak również organizacji producentów lub importerów urządzeń i czystych nośników,
- 2) zobowiązanie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do złożenia do niniejszego postępowania wszelkich wytworzonych lub otrzymanych począwszy od 2012 roku dokumentów mających za przedmiot: zmianę Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz mających za przedmiot określenie kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników, korespondencji, wystąpień, sprawozdań i informacji o konferencjach w na jakie zapraszano lub brał udział przedstawiciel Ministra począwszy od 2012 roku,
- 3) uznanie, że beczynność Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w zakresie nie wydania aktualnego rozporządzenia w sprawie określenie kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników nastąpiła z rażącym naruszeniem prawa,
- 4) zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu - jako minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego został upoważniony ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych do wydania rozporządzenia określającego kategorie urządzeń i nośników służących do zwielokrotniania utworów oraz wysokość opłat od tych urządzeń

i nośników (art. 20 ust. 5 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych). Upoważnienie stanowi w istocie zobowiązanie do uregulowania wykonawczego wskazanej kwestii.

Obowiązek ustalenia systemu rekompensat za szkody wyrządzone podmiotom uprawnionym - dozwolone kopiowanie utworów na użytek prywatny bez obowiązku zapłaty wynagrodzenia - wynika z Artykułu 5 Dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (dalej: Dyrektywa Infosoc). Stosownie do jej postanowień państwa członkowskie mają obowiązek zapewnienia efektywnego mechanizmu „sprawiedliwej rekompensaty” podmiotom uprawnionym.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określił, w wykonaniu delegacji ustawowej w 2003 roku nośniki i urządzenia, których sprzedaż przez producentów i importerów rodzi obowiązek uiszczenia opłaty.

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów (dalej: Rozporządzenie) zostało zatem wydane niemal 17 lat temu. W znaczącej części straciło aktualność.

Oznacza to w szczególności, iż obecnie nie określa ono urządzeń i nośników będących w obrocie. W treści Rozporządzenia wskazano i ustalono opłaty od urządzeń i nośników, które były znane i wykorzystywane w 2003 roku. Oczywistym jest zatem, że w tym zakresie Minister zaniechał wykonania obowiązku, a dotychczasowe Rozporządzenie nie realizuje celu ustawy i nie pozwala na zrealizowanie celu określonego Dyrektywą Infosoc.

Obecnie kopiowanie na prywatny użytek osobisty dokonywane jest przy użyciu nośników cyfrowych. Przyjęta metodologia Rozporządzenia - wskazywania (nazwania) poszczególnych urządzeń i nośników (zamiast wskazanej w upoważnieniu do wydania rozporządzenia kategoryzacji nośników i urządzeń) prowadzi do szybkiej dezaktualizacji jego zapisów. Rozporządzenie jest wrażliwe na zmiany wynikające z postępu techniki. Urządzenia i nośniki wymienione w załącznikach nr 1 i nr 2 do Rozporządzenia, wobec zmian technologicznych, należy określić jako anachroniczne. Wykaz urządzeń i nośników zawarty w załącznikach nie

obejmuje np. takich urządzeń i nośników jak telefony (smartfony) i tablety, które trudno obecnie nazwać „nowymi”.

W ślad za zmianami i pojawiającymi się na rynku nośnikami oraz urządzeniami nie została dokonana niezbędna aktualizacja załączników, ani zmiana logiki aktu wykonawczego polegająca na odejściu od zastosowanej kazuistyki. System rekompensat ukształtowany przez Rozporządzenie w takim kształcie jest iluzoryczny. Narusza to obowiązek prawidłowego implementowania Dyrektywy Infosoc oraz obowiązek nałożony ustawą. Obiektywna jest zatem konieczność urealnienia systemu opłat.

Niezależnie od obowiązku wydania aktu wykonawczego z urzędu przez Ministra, na potrzebę dokonania aktualizacji Rozporządzenia i prawidłowej realizacji obowiązku wskazywali uprawnieni (związki artystów i twórców, organizacje reprezentujące podmioty uprawnione do rekompensaty, grupy działające w interesie środowisk twórczych). Działania te należy również oceniać jako ponaglenia właściwego organu.

Uprawnieni, o których mowa tj. poszczególne organizacje reprezentujące interesy środowiska uprawnionych do otrzymania rekompensaty - w tym Skarżący, niezależnie od apeli deklarowały gotowość współpracy przedstawiając propozycje konkretnych rozwiązań, a składane np. przez organizacje zbiorowego zarządzania formułowane były w oparciu o doświadczenie inkasenta opłat i organizacji odpowiedzialnej za dokonanie ich podziału pomiędzy podmioty uprawnione oraz analizę rozwiązań przyjętych i funkcjonujących w innych krajach europejskich. Przedstawiono zatem - mimo braku inicjatywy Ministra - konieczne opinie.

Art. 20 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (stanowiący implementację Dyrektywy Infosoc) zawiera upoważnienie ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego mające charakter obligatoryjny. Oznacza to, że wydanie rozporządzenia jest niezbędne do funkcjonowania ustawy, a więc dla prawidłowego wdrożenia do polskiego systemu zobowiązania wynikającego z dyrektywy.

Zaniechanie zatem stanowi w ocenie Skarżącego również naruszenie art. 5 ust. 2 pkt b) Dyrektywy Infosoc poprzez brak aktualizacji wykazu kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników.

Aktualnie obowiązujące w Polsce uregulowanie systemu rekompensaty za kopiowanie na użytek prywatny nie spełnia żadnego z założeń wskazanych w motywach Dyrektywy Infosoc.

Brak aktualizacji tj. ustalenia listy urządzeń i nośników wykorzystywanych do kopiowania lub wprowadzenia innej, bardziej elastycznej regulacji, która umożliwiałaby pobieranie opłat od nośników, które w danym momencie rozwoju technologicznego służą użytkownikom do kopiowania utworów na użytek prywatny, stanowi o nieskuteczności obowiązującej w Polsce regulacji, odzwierciedlającej się w niskim inkasie z tytułu rekompensaty za użytek prywatny, a tym samym prowadzi do nieosiągnięcia celów i rezultatu wskazanych bogatej linii orzeczniczej TSUE.

Tezy z orzeczeń określające podstawowe cele systemu prawnego dla wyjątku kopiowania na użytek prywatny są konsekwentne zebrane zostały w wyroku AustroMechana przeciwko Strato AG w sprawie C-433/20. Jako konieczne wskazano :

- 1) stworzenie ogólnych i elastycznych ram prawnych na poziomie Unii dla wspierania rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz dostosowania i uzupełnienia aktualnych regulacji w dziedzinie prawa autorskiego i praw pokrewnych, aby uwzględnić rozwój technologiczny;
- 2) umożliwienie i zapewnienie rozwoju nowych technologii oraz zabezpieczenie właściwej równowagi praw i interesów między z jednej strony podmiotami praw autorskich, a z drugiej strony użytkownikami utworów objętych ochroną, którzy pragną korzystać z tych nowych technologii;
- 3) poszanowanie zasady neutralności technologicznej, zgodnie z którą prawo powinno określać prawa i obowiązki osób w sposób ogólny, aby nie uprzywilejowywać korzystania z jednej technologii ze szkodą dla innej;
- 4) uniknięcie sytuacji, w której ochrona prawa autorskiego w Unii stałaby się przestarzała lub nieaktualna ze względu na rozwój technologiczny i pojawienie się nowych form eksploatacji treści chronionych prawem autorskim, byłaby zagrożona, gdyby wyjątki i ograniczenia ochrony prawa autorskiego, które zgodnie z motywem 31 tej dyrektywy zostały przyjęte w świetle nowego środowiska elektronicznego, interpretowano w taki sposób, że skutkowałyby one wykluczeniem podobnego uwzględnienia rozwoju technologicznego,

- 5) obowiązek osiągnięcia rezultatu, w tym znaczeniu, że państwo to jest zobowiązane zapewnić w ramach swych kompetencji terytorialnych skuteczny pobór godziwej rekompensaty mającej na celu naprawienie szkody wyrządzonej podmiotom wyłącznie uprawnionym do zwielokrotniania w następstwie kopiowania chronionych utworów przez użytkowników końcowych mających miejsce zamieszkania na terytorium tego państwa.

Skutkiem braku aktualizacji wykazu tj. **nie ustalenia aktualnego i rzeczywistego wykazu urzędzeń i nośników wykorzystywanych do kopiowania utworów i przedmiotów praw pokrewnych** na masową skalę jest powstanie po stronie uprawnionych szkody polegającej na nie otrzymaniu należnej rekompensaty. Również takie szacunkowe i pogładowe wyliczenia kwot były przez reprezentantów uprawnionych, prezentowane Ministrowi.

Dlatego planowana zmiana systemu, na jaką (od wielu lat!) powołuje się Minister, a mająca uzasadnić zaniechanie nie ma znaczenia dla oceny stanu faktycznego i uznania za rzeczywistą bezczynność Ministra.

Nie ulega ona również wątpliwości w świetle odpowiedzi uzyskanych przez Związek Zawodowy Muzyków RP z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Nie zaprzeczono tam faktowi zaniechania lecz zapewniono o będącym w toku procesie zmiany, którego celem jest zmiana systemu opłat.

Załączniki:

1. Odpis skargi,
2. Skarga na bezczynność Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 maja 2022r.,
3. Odpowiedź Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 września 2022 r.
4. Ponowna skarga na bezczynność Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 października 2022r,
5. Odpowiedź Kancelarii Prezesa Rady Ministrów na ponowną skargę na bezczynność Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 października 2022r,
6. Uchwała o przystąpieniu Związku Zawodowego Muzyków RP do Związku Zawodowego Związkowa Alternatywa,
7. dowód uiszczenia wpisu na kwotę 100 zł, stosownie do § 2 ust.1. pkt 6) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi.